

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове видання з економічних наук

Виходить 6 разів на рік

№ 3 (2017)

Миколаїв
2017

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: ШЕБАНІН В. С. – д-р техн. наук, професор, академік НААН України.

Заступник головного редактора: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук.

Члени редакційної колегії: НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, доцент; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, доцент; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; ВОЛОСЮК Ю. В. – канд. техн. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук; СІРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); Джулія Олбрайт – PhD, професор (США).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою
Миколаївського національного аграрного університету

(протокол № 12 від 27 червня 2017 р.).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел. 0 (512) 58-03-25

www.modecon.mnau.edu.ua

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2017

УДК 339.5

Несторишен І. В., кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем організації митного контролю, Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України

Туржанський В. А., кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу дослідження проблем організації митного контролю, Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України

Бережнюк І. І., начальник відділу митного оформлення-3 митного поста «Західний» Київської міської митниці Державної фіскальної служби України

ПІДХОДИ ДО РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУР МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

В статті актуалізовано питання необхідності спрощення процедур міжнародної торгівлі як одного з визначальних факторів економічного зростання світової економіки. Авторами наголошено, що спрощення процедур торгівлі є визначальним чинником у міжнародному економічному просторі, який формалізувався у вигляді безперервних багатосторонніх переговорів з торгівлі в межах Світової організації торгівлі (далі – СОТ). Значний вплив на формування правил міжнародної торгівлі мало прийняття Угоди СОТ про спрощення світової торгівлі, передбачено подальше спрощення процедур міжнародної торгівлі шляхом зниження рівня митних оглядів і перевірок, прискорення часу випуску товарів, самостійного накладання економічними операторами митного забезпечення, митного оформлення товарів та транспортних засобів на території уповноваженого оператора або в іншому місці, дозволеному митницею тощо. У дослідженні зазначено, що методологія оцінювання спрощення процедур міжнародної торгівлі є предметом дослідження багатьох міжнародних організацій, які пропонують різні підходи і методи. В сучасних умовах існує значна кількість міжнародних рейтингів, які оцінюють рівень спрощення процедур міжнародної торгівлі на національних рівнях та обтяжливість правових норм на основі різних визначень і методик. До найбільш відомих з них можна віднести: Індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index), Індекс ефективності логістики (LPI), Індекс сприяння торгівлі (ETI) Всесвітнього економічного форуму. Авторами досліджено місце України у міжнародних рейтингах за рівнем спрощення процедур торгівлі в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: *спрощення процедур міжнародної торгівлі, міжнародні рейтинги, Індекс легкості ведення бізнесу, Індекс ефективності логістики, Індекс сприяння торгівлі.*

Несторишен И. В., кандидат экономических наук, доцент, ведущий научный сотрудник отдела исследования проблем организации таможенного контроля, Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины

Туржанский В. А., кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник отдела исследования проблем организации таможенного контроля, Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины

Бережнюк И. И., начальник отдела таможенного оформления-3 таможенного поста «Западный» Киевской городской таможни Государственной фискальной службы Украины

ПОДХОДЫ К РЕЙТИНГОВОЙ ОЦЕНКИ УПРОЩЕНИЯ ПРОЦЕДУР МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ В УКРАИНЕ

В статье актуализирован вопрос о необходимости упрощения процедур международной торговли как одного из определяющих факторов экономического роста мировой экономики. Авторами отмечено, что упрощение процедур торговли является определяющим фактором в международном экономическом пространстве, который формализовался в виде непрерывных многосторонних переговоров по торговле в пределах ВТО. Значительное влияние на формирование правил международной торговли имело принятие Соглашения ВТО об упрощении мировой торговли, которым предусмотрено дальнейшее упрощение процедур международной торговли путем снижения уровня таможенных досмотров и проверок, ускорение времени выпуска товаров, самостоятельного наложения экономическими операторами таможенного обеспечения, таможенного оформления товаров и транспортных средств на территории уполномоченного оператора или в другом месте, разрешенном таможней и тому подобное. В исследовании отмечено, что методология оценки упрощения процедур международной торговли является предметом исследования многих международных организаций, которые предлагают различные подходы и методы. В современных условиях существует значительное количество международных рейтингов, оценивающих уровень упрощения процедур международной торговли на национальных уровнях и обременительность правовых норм на основе различных определений и методик. К наиболее известным из них можно отнести: Индекс легкости ведения бизнеса (Ease of Doing Business Index), Индекс эффективности логистики (LPI), Индекс содействия торговле (ETI) Всемирного экономического форума. Авторами исследовано место Украины в международных рейтингах по уровню упрощения процедур торговли в сфере внешнеэкономической деятельности.

Ключевые слова: упрощение процедур международной торговли, международные рейтинги, Индекс легкости ведения бизнеса, Индекс эффективности логистики, Индекс содействия торговле.

Nestoryshen Ihor, Candidate of Economics Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the Department for the Study of Problems of Customs Control Organization, Research Center for Customs Affairs of the Research Institute for Fiscal Policy at the University of the State Fiscal Service of Ukraine

Turzhanskyi Vitalii, Candidate of Economics Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the Department for the Study of Problems of Customs Control Organization, Research Center for Customs Affairs of the Research Institute for Fiscal Policy, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Berezhnyuk Ivan, head of the customs clearance post customs-3 «West» Kyiv City Customs of the State Fiscal Service of Ukraine

METHODS RATING EVALUATION FACILITATION OF INTERNATIONAL TRADE IN UKRAIN

The article noted the need for facilitation of international trade as one of the determining factors of economic growth in the world economy. The authors emphasized that trade

facilitation is a determining factor in the international economic environment, which appeared as a continuous multilateral negotiations on trade within the World Trade Organization.

Purpose. The article aims to study evaluation of facilitation of international trade according to international rankings and ranking Ukraine in facilitating international trade.

Results. Considerable influence in shaping international trade rules was the adoption of the WTO Agreement on the facilitation of international trade, which provides further facilitation of international trade by reducing customs inspections and checks, speeding the release of goods, self-imposing economic operators customs security clearance of goods and vehicles in the territory authorized operator or elsewhere, so let customs.

Conclusion. The study indicated that the assessment methodology facilitation of international trade is the subject of research of many international organizations, which offer different approaches and methods. In modern conditions there are a number of international rankings that assess the level of facilitation of international trade at the national level and burden of law based on different definitions and methods. The most famous of them are: ease of doing business index (Ease of Doing Business Index) Logistics Performance Index (LPI), The Global Enabling Trade Index (ETI) of the World Economic Forum. The authors investigated the place of Ukraine in the international rankings in terms of trade facilitation in the field of foreign trade. Depth analysis of index components allow to identify common problems in Ukraine in the regulation of international trade due to the large bureaucracy, lack of adequate internal and inter-agency cooperation and administrative workload of customs procedures.

Keywords: *facilitation of international trade, international rankings, Ease of Doing Business Index, Logistic Performance Index, The Global Enabling Trade Index.*

JEL Classification: *C10; F17; F40; F47.*

Постановка проблеми. В умовах глобалізації питання спрощення процедур міжнародної торгівлі стає визначальним фактором економічного зростання світової економіки за рахунок безперешкодного руху товарів через державні кордони. За останнє десятиліття подальше спрощення процедур торгівлі було визначальним чинником у міжнародному економічному просторі, які формалізувались у вигляді безперервних багатосторонніх переговорів з торгівлі в межах Світової організації торгівлі (далі – СОТ). Вагомий вплив на подальший розвиток міжнародної торгівлі мають результати 9-ї Міністерської конференції СОТ (грудень 2013 р., о. Балі, Індонезія), за результатами якої була прийнята Угода СОТ про спрощення світової торгівлі (Agreement on trade facilitation, далі – ATF) [1], яка вже ратифікована Верховною радою України у 2015 р. [2]. Цією угодою передбачено подальше спрощення процедур міжнародної торгівлі шляхом зниження рівня митних оглядів і перевірок, прискорення часу випуску

товарів, самостійного накладання економічними операторами митного забезпечення, митного оформлення товарів та транспортних засобів на території уповноваженого оператора або в іншому місці, дозволеному митницею тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних умовах питання необхідності спрощення процедур міжнародної торгівлі та пошуку методології їх оцінювання досліджуються багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями і практиками, серед яких: І.О. Бочан, Ю.Г. Козак, О.С. Передерій, А.М. Халецька, В.О. Хрустальова та інші. В той же час, потребують додаткового вивчення особливості оцінювання рівня спрощення процедур міжнародної торгівлі за методологією різних міжнародних рейтингів, що актуалізує зазначене дослідження.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей оцінювання спрощення процедур міжнародної торгівлі за даними міжнародних рейтингів, а також визначення

рейтингів України у сфері сприяння міжнародній торгівлі.

Основні результати дослідження. Методологія оцінювання спрощення процедур міжнародної торгівлі є предметом дослідження багатьох міжнародних організацій, які пропонують різні підходи і методи. З метою оцінювання рівня спрощення митних процедур широкого використання набувають міжнародні рейтинги. В сучасних умовах існує значна кількість міжнародних рейтингів, які оцінюють рівень спрощення процедур міжнародної торгівлі на національних рівнях та обтяжливості правових норм на основі різних визначень і методик. До найбільш відомих з них можна віднести: Індекс легкості ведення бізнесу (*Ease of Doing Business Index*), Індекс ефективності логістики (*LPI*), Індекс сприяння торгівлі (*ETI*) Всесвітнього економічного форуму (табл. 1).

Одним з найбільш поширених міжнародних рейтингів, який досліджує можливість реалізації підприємницької діяльності є Індекс легкості ведення бізнесу (*Doing Business, DB*) [3], що узагальнюється Світовим банком на основі річних даних. Проект *Doing Business* дозволяє об'єктивно оцінити законодавство, пов'язане з регулюванням бізнесу, і його застосування в 190 країнах. Результати досліджень вказують на сильний взаємозв'язок між покращенням правил ведення бізнесу і зростанням економіки. Загальний індекс базується на десяти внутрішніх індикаторах, а саме: започаткування бізнесу; отримання дозволу на будівництво; підключення до системи електропостачання; реєстрація власності; отримання кредиту; захист прав міноритарних інвесторів; оподаткування; міжнародна торгівля; забезпечення виконання контрактів; вирішення неплатоспроможності.

Таблиця 1 Характеристика основних міжнародних рейтингів, які оцінюють рівень спрощення процедур міжнародної торгівлі

Назва індикатора	Відповідальна організація	Характеристика
Індекс легкості ведення бізнесу (<i>Ease of Doing Business Index</i>)	Міжнародна фінансова корпорація Світового банку	Вимірює кількість документів, час і витрати на імпорт та експорт 20-футового контейнера. Показник міжнародної торгівлі є складовим показником, заснованим на інформації, отриманої в ході обстежень, які проводяться по всьому світу. Бали і рейтинги країн публікуються щорічно, починаючи з 2004 року. Однак не всі роки можна порівняти один з одним через зміну методики збору даних
Індекс ефективності логістики (<i>LPI – Logistic Performance Index</i>)	Департамент міжнародної торгівлі Світового банку	Вимірює наявність і якість логістичних та основних транспортних послуг, а також послуг органів державного управління. Індекс ефективності логістики є складовим показником, який заснований на даних, отриманих в ході проведення обстежень підприємств-перевізників по всьому світу. Всесвітній банк публікує щорічний звіт з балами і рейтингами країн. Дані доступні, починаючи з 2009 року
Індекс сприяння торгівлі (<i>The Global Enabling Trade Index – ETI</i>)	Всесвітній економічний форум	Глобальне дослідження щодо рейтингу країн світу за показником їх сприяння міжнародній торгівлі за версією Всесвітнього економічного форуму (<i>World Economic Forum</i>). Індекс визначається за методикою Всесвітнього економічного форуму, заснованої на комбінації статистичних даних міжнародних і національних організацій, а також результатів глобального опитування бізнес-керівників – щорічного дослідження «Огляд думок менеджерів» (<i>Executive Opinion Survey</i>), яке проводиться Всесвітнім економічним форумом спільно з мережею партнерських організацій – провідних дослідницьких інститутів.

Джерело: узагальнено автором на основі [3, 4, 6]

У дослідженні 2017 р. Світовим банком дещо змінено методологію складання рейтингу. Зокрема, враховано гендерні аспекти за деякими індикаторами індексу. Крім того, розширено індикатор «Оподаткування». Тепер він враховує процеси після подання звітності та сплати податків щодо повернення податків,

податковий аудит і апеляцію за адміністративними податками. З врахуванням зазначеного, Україна за рік покращила свою позицію в рейтингу легкості ведення бізнесу лише на 1 позицію, піднявшись з 81 місяця на 80 місце, проте має найнижчі показники серед країн-сусідів (табл. 2).

Таблиця 2 Значення Індексу легкості ведення бізнесу та його складових у 2017 р.

Країна	Україна	Польща	Білорусь	Грузія	Молдова	Російська Федерація
Індекс легкості ведення бізнесу	80	24	37	16	44	40
– започаткування бізнесу	20	107	31	8	44	26
– отримання дозволу на будівництво	140	46	28	8	165	115
– підключення до системи електропостачання	130	46	24	39	73	30
– реєстрація власності	63	38	5	3	21	9
– отримання кредиту	20	20	101	7	32	44
– захист прав міноритарних інвесторів	70	42	42	7	42	53
– оподаткування	84	47	99	22	31	45
– міжнародна торгівля	115	1	30	54	34	140
– забезпечення виконання контрактів	81	55	27	16	32	12
– вирішення неплатоспроможності	150	27	69	106	60	51

Джерело: узагальнено автором на основі [3]

За оцінками експертів дослідження Doing Business, в Україні найменш сприятливі умови спостерігаються в сфері «Отримання дозволу на будівництво» (140 місце у рейтингу), «Підключення до системи електропостачання» (130 місце у рейтингу), «Міжнародна торгівля» (115 місце у рейтингу) та «Вирішення неплатоспроможності» (150 місце у рейтингу).

Позитивні зрушення відмічено лише у 2 з 10 основних компонентів дослідження – «Отримання кредиту» (20 місце у рейтингу) та «Започаткування бізнесу» (20 місце у рейтингу). Всі інші зміни фактично відбулися за рахунок зміни методології та динаміки інших країн.

Таблиця 3 Порівняльний аналіз підіндикатора «Міжнародна торгівля» рейтингу Doing Business

Країна	Рейтинг DB 2016		Рейтинг DB 2017	
	місце у рейтингу	значення індексу	місце у рейтингу	значення індексу
Україна	110	65,15	115	64,26
Польща	1	100,0	1	100,0
Білорусь	30	93,71	30	93,71
Грузія	62	83,75	54	87,43
Молдова	34	92,39	34	92,32
Російська Федерація	138	57,96	140	57,96

Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Одним з складових Індексу легкості ведення бізнесу є оцінювання сфери міжнародної торгівлі, що дозволяє порівняти часові та фінансові витрати (за винятком мита) при проходженні трьох етапів, необхідних при експорті або імпорті партії товарів: на дотримання вимог до оформлення документів, на дотримання вимог прикордонного і митного контролю, а також на транспортування товарів всередині країни (табл. 3).

З інформації таблиці видно, якщо у 2016 року Україна зайняла 110 місце у світі за

індикатором «Міжнародна торгівля», то у 2017 році за цим показником Україна опустилася на 5 позицій і займала вже 115 місце, що пов'язано в першу чергу із значними витратами коштів та часу на переміщення товарів через кордон. Однією з причин значного відставання України від сусідніх країн за індикатором «Міжнародна торгівля» є значні витрати часу на оформлення документів та прикордонний і митний контроль (табл. 4).

Таблиця 4 Підіндикатор «Міжнародна торгівля»

Індикатор	Україна	Європа та Центральна Азія	ОЕСР
Час на експорт: прикордонний і митний контроль (годин)	26	28	12
Вартість експорту: прикордонний і митний контроль (дол. США)	75	195	150
Час на експорт: оформлення документів (годин)	96	27	3
Вартість експорту: оформлення документів (дол. США)	292	111	36
Час на імпорт: прикордонний і митний контроль (годин)	72	26	9
Вартість імпорту: прикордонний і митний контроль (дол. США)	100	202	115
Час на імпорт: оформлення документів (годин)	168	26	4
Вартість імпорту: оформлення документів (дол. США)	212	91	26

Джерело: [3]

Отже, за результатами дослідження *Doing Business* можна зробити висновки, що в Україні порівняно з іншими країнами економічні оператори мають значно вищі витрати часу на оформлення та подання документів. Однією з причин такої ситуації є відсутність міжвідомчої співпраці державних контролюючих органів в процесі документообігу.

Ще одним авторитетним міжнародним показником, який дозволяє виявити проблеми та можливості країн в сфері сприяння міжнародній торгівлі є Індекс ефективності логістики (*LPI – Logistic Performance Index*) [4]. Цей показник визначається Світовим банком, який аналізує легкість постачання товарів та стан торгової логістики на національному та міжнародному рівні. Індекс *LPI* був розроблений і впроваджений Департаментом міжнародної торгівлі і транспорту Світового банку, спільно

з *Turku School of Economics (TSE – Фінляндія)*. Крім того, індекс був схвалений і підтримується *Global Facilitation Partnership for Transportation and Trade (GFP)*, Міжнародною федерацією експедиторських асоціацій (*International Federation of Freight Forwarders Associations – FIATA*) та *Global Express Association (GEA)* [5]. Показник вимірює ефективність роботи ланцюгів постачань в міжнародній торгівлі і оцінюється кожні 2 роки. Індекс оцінює наступні підіндикатори: митне оформлення; розвиток інфраструктури; простота організації міжнародного постачання товарів; логістична компетенція; можливість відстеження товару впродовж всього ланцюга постачання; дотримання термінів постачання товарів.

За результатами дослідження Світового банку, оприлюдненими у 2016 р., за індексом *LPI* Україна посіла 80 місце з 160 країн. Відмітимо, з 2007 по 2016 рр. динаміка

показника LPI по Україні має такі особливості: найвищий показник країна продемонструвала у 2014 р. (61-е місце, 2,98 бала), найменший – у 2010 р. (102-е місце, 2,57 бала; хоча у 2007 р. країна посіла 73-е місце з нижчим сумарним балом 2,55) (рис. 1).

Найгірший показник серед усіх оцінюваних характеристик Україна демонструвала за

підіндикатором «Митне оформлення» вантажів з 2007 по 2016 рр., окрім 2014 р. У 2016 р. найкращі показники України були у сфері дотримання термінів постачання товарів, а найгірше – з митним оформленням (табл. 5).

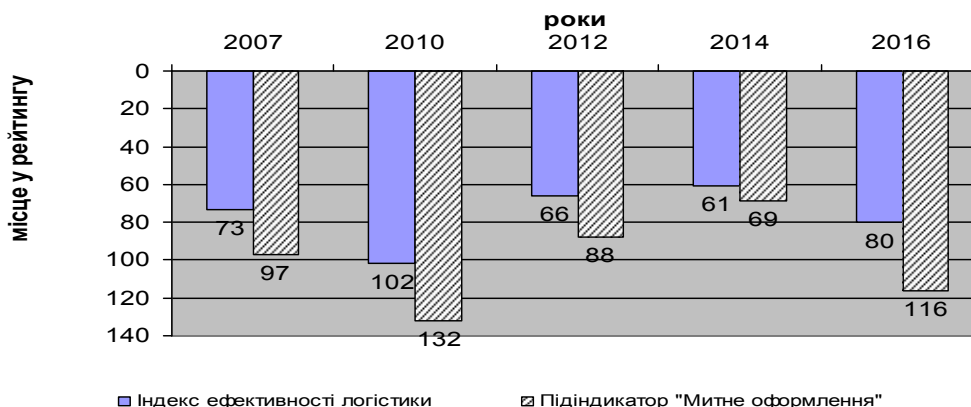

Рисунок 1 – Динаміка Індексу ефективності логістики та підіндикатора «Митне оформлення» України за 2007–2016 рр. за місцем у рейтингу

Джерело: [4]

Таблиця 5 Порівняльний аналіз Індексу ефективності логістики у 2016 р.

Індекс ефективності логістики та його складові	Місце країни в рейтингу					
	Україна	Польща	Білорусь	Грузія	Молдова	Російська Федерація
Індексу ефективності логістики	80	33	120	130	93	99
– митне оформлення	116	33	136	118	99	141
– інфраструктура	84	45	135	128	100	94
– організації міжнародного постачання товарів	95	33	92	131	94	115
– якість та компетенція логістики	95	31	125	146	103	72
– відстежування вантажів	61	37	134	112	85	90
– дотримання термінів постачання товарів	54	37	96	117	86	87

Джерело: [4]

За даними табл. 5, за показником, який характеризує здатність забезпечувати доставку вантажів вчасно і з належним документальним супроводом, Україна зайняла 54 місце з 3,51 бала. Відносно непогано в Україні з логістичним охопленням і відстеженням вантажів – 61 місце і 2,96 бала. Відразу за двома показниками Україна зайняла 95 місце – за простотою організації

міжнародного постачання товарів (2,59 бала) та логістичною компетенцією (2,55 бала). За рівнем розвитку інфраструктури оцінка України близька до її загального положення в рейтингу LPI 2016 – 84 місце і 2,49 бала. Найгірші показники України за LPI 2016 р. є у сфері митного оформлення, де Україна зайняла 116 місце, що свідчить про значні труднощі для економічних операторів під час

митного оформлення товарів. Відмітимо, що порівняння показників України з іншими країнами СНД свідчить про значно кращі результати майже за усіма підіндикаторами. В той же час, порівняння основних підіндикаторів *LPI* 2016 України з Польщею свідчить про значне відставання.

Ще одним авторитетним міжнародним показником є Індекс сприяння торгівлі (Індекс відкритості національної економіки (*The Global Enabling Trade Index – ETI*) [6], який вимірює політику держав і ефективність роботи її установ у сфері ведення міжнародної торгівлі і розвитку економічного співробітництва. Дослідження показує, наскільки державні інститути, політика та інфраструктура сприяють вільному пересуванню товарів через кордони до місць призначення. Індекс сприяння торгівлі порівнює легкість ведення торгівлі в різних країнах світу і розраховується Всесвітнім економічним форумом. Автори його методології розглядають можливість вільного пересування товарів між країнами як умови, що сприяють збільшенню добробуту громадян,

передачі й поширенню нових технологій, а також підвищенню стандартів якості товарів. Індекс порівнює, наскільки економічна політика країн сприяє або перешкоджає вільному переміщенню товарів між країнами, оцінюючи торгівельні перешкоди, що існують у тій або іншій країні [6].

Цей показник порівнює легкість ведення міжнародної торгівлі у 132 країнах світу, оцінюючи перешкоди, що виникають у ланцюжку постачання товарів. У 2016 році Україна зайняла 95-е місце в цьому рейтингу, що окрім Російської Федерації, є найнижчим показником серед порівнюваних країні (рис. 2).

Індекс сприяння торгівлі складається з 7 складових (Pillars): доступ на внутрішні ринки; доступ на зовнішні ринки; ефективність та прозорість адміністрування на кордоні; доступність і якість транспортної інфраструктури; доступність і якість транспортних послуг; наявність і використання інформаційно-комунікаційних технологій; бізнес-середовище.

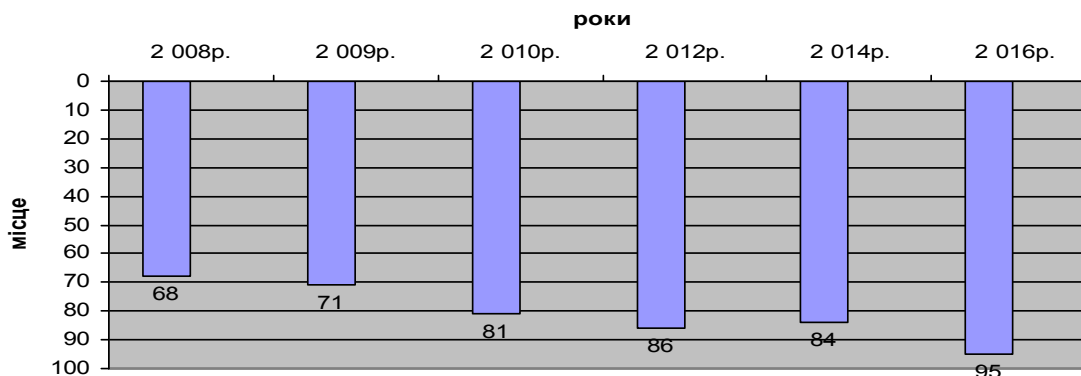

Рисунок 2 **Динаміка позицій України в Індексі сприяння торгівлі України**

Джерело: [6].

Здійснюючи порівняльний аналіз Індексу сприяння торгівлі України з іншими країнами за основними його складовими, слід відзначити відносно високу позицію з доступу на внутрішні ринки (24 місце). В той же час, для підвищення в майбутньому України в Індексі сприяння торгівлі необхідно спростити доступ на зовнішні ринки (110

місце), спростити адміністративне регулювання бізнесу (125 місце), а також підвищити ефективність та прозорість адміністрування на кордоні шляхом спрощення митних процедур (табл. 6).

Таблиця 6 Порівняльний аналіз Індексу сприяння торгівлі

Індекс легкості ведення бізнесу та його складові	Місце країни в рейтингу					
	Україна	Польща	Білорусь	Грузія	Молдова	Російська Федерація
Індексу сприяння торгівлі	95	31	–	41	79	111
– доступ на внутрішні ринки	24	42	–	9	65	112
– доступ на зовнішні ринки	110	29	–	33	49	129
– ефективність та прозорість адміністрування на кордоні	95	24	–	39	74	104
– доступність і якість транспортної інфраструктури	72	47	–	76	102	37
– доступність і якість транспортних послуг	69	37	–	98	88	82
– наявність і використання інформаційно-комунікаційних технологій	73	44	–	65	81	37
– бізнес-середовище	125	52	–	33	103	113

Джерело: [6]

Відмітимо, складові Індексу згруповано в чотири опори (pillar), що відображають 4 групи торгівельних перешкод:

– доступ до ринків: яким чином економічна політика країни сприяє чи створює перепони для іноземних товарів в економіці і забезпечує доступна іноземні ринки для власного експорту (доступ на внутрішні ринки, доступ на зовнішні ринки);

– адміністрування на кордоні: ступінь сприяння прикордонних служб ефективному переміщенню товарів через кордон (ефективність та прозорість адміністрування на кордоні);

– інфраструктура: наскільки країна має у розпорядженні транспортну і комунікаційну інфраструктуру, необхідну для переміщення товарів усередині країни і через її кордон

(доступність і якість транспортної інфраструктури, доступність і якість транспортних послуг, наявність і використання інформаційно-комунікаційних технологій);

– бізнес-середовище: ефективність уряду країни, включаючи регуляторне середовище і безпеку, які впливають на імпортерів і експортерів (бізнес-середовище).

Із 43 показників Індексу, 20 – це статистичні дані, 19 – дані щорічного опитування керівників бізнесу, який проводить ВЕФ, і 4 – дані Індексу ефективності логістики Світового банку (LPI).

В цілому, узагальнення інформації щодо позиції України у міжнародних індексах свідчить про досить низькі загальні рейтинги України (табл. 7).

Таблиця 7 Узагальнена інформація

Країна	Україна	Польща	Білорусь	Грузія	Молдова	Російська Федерація
Індекс легкості ведення бізнесу (185 країн)	80	24	37	16	44	40
Індексу ефективності логістики (160 країн)	80	33	120	130	93	99
Індексу сприяння торгівлі (132)	95	31	–	41	79	111

Джерело: узагальнено авторами

Висновок. Поглиблений аналіз складових проблеми в Україні в сфері регулювання індексів дозволив визначити спільні міжнародної торгівлі внаслідок значної

бюрократизації, відсутності належного рівня внутрішнього та міжвідомчого співробітництва та адміністративної завантаженості митних процедур. Внаслідок цього, в Україні не сформовано дієвого механізму формування довіри між державою та бізнес-спільнотою. Першочерговими завданнями України в сфері спрощення процедур міжнародної торгівлі є подальша

імплементация у вітчизняне законодавство норм Угоди СОТ про спрощення торгівлі, які направлені на покращення взаємодії державних контролюючих органів, мінімальне втручання в операційну діяльність економічних операторів, а також зменшення кількості документів для безперешкодного здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Література:

1. Agreement on Trade Facilitation [Ministerial Decision of 7 December 2013]. – [Electronic resource]. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci36_e.htm.
2. Про ратифікацію Протоколу про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі : Закон України [ратифіковано Верховною Радою України Закон від 04.11.2015 № 745-VIII] / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49–50, ст. 456.
3. World Bank Group Flagship Report International Bank for Reconstruction and Development «Doing Business 2017» [Comparing Business Regulation for Domestic Firms in 190Economies] / The World Bank. – P. 356.
4. The Logistics Performance Index and Its Indicators / Jean-Francois Arvis, Daniel Saslavsky // The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, Washington, DC 20433. – 2016. – P. 76.
5. Актуальні питання теорії та практики митної справи [монограф.] / за заг. ред. д-ра. екон. наук. І. Г. Бережнюка; Державний науково-дослідний інститут митної справи. – Хмельницький. : ПП Мельник А. А., 2013. – 428 с.
6. The Global Enabling Trade Report 2016 / [World Economic Forum and the Global Alliance for Trade Facilitation]. – 2017. – P. 342.

References:

1. Agreement on Trade Facilitation [Ministerial Decision of 7 December 2013], available at: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci36_e.htm (Accessed 12 June 2017).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On ratification of Protocol on amendments to the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/745-19> (Accessed 13 June 2017).
3. World Bank Group Flagship Report International Bank for Reconstruction and Development «Doing Business 2017», “Comparing Business Regulation for Domestic Firms in 190Economies”, The World Bank, P. 356.
4. The Logistics Performance Index and Its Indicators, “Jean-Francois Arvis, Daniel Saslavsky”, The International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank, Washington, DC 20433, 2016, P. 76.
5. Kolesnykov, V. I. Kozlov, G. P. and Ivanov, I. I. (2014), “The main directions of socio-economic development of rural territories of Ukraine”, *Ahrosvit*, vol. 16, pp. 81–85.
6. Berezhniuk I. H. ta inshi (2013), “Current issues of theory and practice of customs”, *Derzhavnyj naukovo-doslidnyj instytut mytnoi spravy*, PP Mel'nyk A.A., 428 p.
7. The Global Enabling Trade Report 2016, World Economic Forum and the Global Alliance for Trade Facilitation, P. 342.

З М І С Т

Ахновська І. О. ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА	6
Бірюк О. Г. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ ВИНОГРАДАРСТВА	14
Болгов В. Є. ЕТАПИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ	23
Бурковська А. В., Сацура О.Ф. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	31
Волосович С. В., Апостолюк О. Ю. ІНСТИТУТИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	41
Головко М. Й., Совщак С. С. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ	50
Данилова Н. В. КОНЦЕПЦІЯ «ЗЕЛЕНОГО ОФІСУ»: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	60
Карпова Т. С. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОВИГІДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА БІЗНЕСУ ТА ДЕРЖАВИ	69
Коблянська І. О., Коблянська Г. Ю., Гребенчук Ж. В. МЕТОДИКА ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ	78
Несторишен І. В., Туржанський В. А., Бережнюк І. І. ПІДХОДИ ДО РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУР МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ.....	88

Плаксюк О. О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КЛАСТЕРНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	98
Сержанов В. В., Костьов'ят Г. І. КОСТОМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА, ЯК НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	107
Яцишин Г. В. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	114